

Naziv predmeta: **Povijest**

Nastavna cjelina: **Život i kultura starih Rimljana - Rimska Država**

Nastavna jedinica: **Doba građanskih ratova; Prvi i Drugi trijumvirat**

Razred: **I. razred - opća gimnazija**

● *Stanje u rimskom društvu*

→ nakon što je **Sula** preuzeo **diktatorsku vlast**, suprotnosti u rimskom društvu nisu prestale i to je dovelo do **potkopavanja** rimskog društva. Često je dolazilo do **ustanka robova i seljaka**, a i suprotnosti **nobila i optimata**. To je dovelo do **građanskih ratova** čiji je **cilj bio borba za vlast**. U tom pogledu **uzdižu se vitezovi** koji su se bavili **novčarskim** poslovima. Otvarali su **mjenjačnice** u kojima je novac priman na **čuvanje**, ali su davani i **zajmovi**

→ rimsko **seljaštvo** je sve više **propadalo** jer se žito uvozilo s **Istoka**. **Pustoš** je zavladała u **Italskim selima**, a u gradovima se povećavala **sirotinja**. **U najtežem položaju bili su robovi**. Uspješna osvajanja rimske države **povećala** su broj **robova** koji su se mogli kupiti uz **malu cijenu**. **Robovi su se dijelili na: privatne** (*odgajatelji, učitelji, liječnici, glazbenici, vrtlari...*) i **državne** (*kamenolomi, rudnici, ceste, vodovodi...*)

● *Spartakov ustanak*

→ **robovi** su sve češće podizali **ustanke** i pobune protiv **veleposjednika**. Ustanci su poprimali **politički** oblik. Snažan val ustanaka započeo je 104. pr. Kr. na **Siciliji** koji su ugušeni 101. pr. Kr. Novi ustanci robova u **južnoj Italiji** potresli su **Rim** od 73.-71. pr.Kr. Ustanak je započeo u **Kapui** pod vodstvom Tračanina **Spartaka** kojeg je podržavalo oko **60.000** ljudi. Ustanak je najavljiavao promjene. **Ustanci su u početku ostvarili pobjede**. Međutim, kasnije je došlo do **podjeljenosti** između ustanika. **Uspjesi Spartaka doveli su do toga da je u Rimu zavladao strah**. Senat je rat sa **Spartakom** povjerio najbogatijem čovjeku Rima pretoru **Marku Liciniju Krasu**. Spartakova vojska je **porazena**

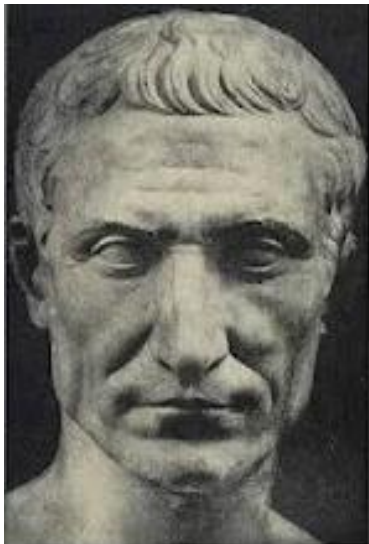
● *Pompej i Kras*

→ **Gnej Pompej**, Sulin pristaša, sudjelovao je u ratu protiv **Gaja Marija** u **Africi** i nanio mu **poraz**. Sula mu je dodijelio naslov **Magnus** (Veliki). Pompej je u nekoliko bitki zaredom bio **porazen**, ali je na kraju Pompej uspio **ugušiti** ustanak i **uspješno** je završio rat 67. pr. Kr. **Marko Lucije Kras** stekao je veliki **ugled** kao vojskovođa u ratu protiv **Spartaka**. Senat je **Pompeju i Krasu** dodijelio naslov **konzula** 70. pr. Kr., zahvaljujući **pobjedama** koje su ostvarili

→ **Pompeju** je **povjereno** vođenje rata protiv pontskog kralja **Mitridada**. Uspio ga je **pobijediti**, a zatim poraziti **Židove i Siriju**. Od tada se **Rimska vlasta** protezala sve do **Egipta**. Dok je Pompej boravio na **Istoku**, nemire u Rimu nastojao je iskoristiti **Lucije Sergije Katilina**. S obzirom da nije uspio zadobiti čast konzula zakonitim putem, Katilina je posegnuo za silom. Njegove namjere otkrio je **Marko Tulije Ciceron** koji je bio poznati **rimski govornik, političar i književnik**. **Ciceron je upozorio na zavjeru skovanu protiv Senata**. Kad je Katilina saznao da mu je namjera otkrivena, napustio je Rim. **Senat je poslao vojsku na Katilinu**, sukob je izbio kod grada **Pistorije** 62. pr. Kr. i **Katilina je poražen**

→ *Prvi trijumvirat:*

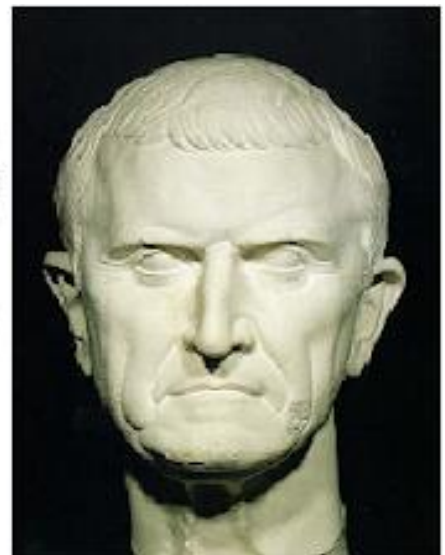
Gaj Julije Cezar, Gnej Pompej i Marko Kras

Gaj JULIJE Cezar
Gaius Iulius Caesar

Gnej Pompej
Gnaeus Pompeius Magnus

Marko licinije Kras
Marcus Licinius Crassus

• *Cezar u Galiji*

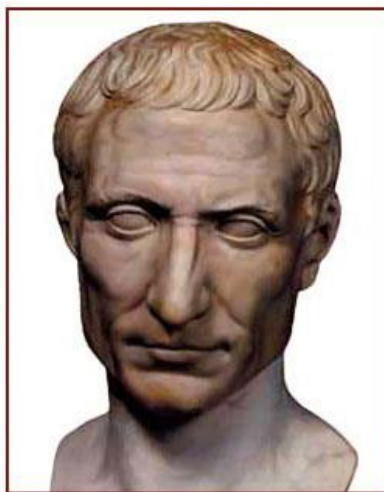
→ Cezaru je povjerena petogodišnja uprava nad **Ilirikom**, a od 58. pr. Kr. i nad **Galijom**. Njegov protivnik u Galiji bio je **Vercingetoriks**, koji je bio na čelu ustanka protiv **Rimljana** (**ustanak je ugušen**). Istovremeno je *Kras* doživio **poraz** u **Mezopotamiji**. Njegovom smrću, trijumvirat se pretvorio u savez dvojice

• *Drugi građanski rat*

→ **Pompej** je počeo suradnju sa **Senatom** kako bi zajednički *onemogućili* Cezarov uspon. **Senat** je zahtijevao od *Cezara* **raspuštanje vojske** prije povratka u **Rim**. Znajući za **Pompejeve ciljeve**, **Cezar** je s vojskom prešao **Rubikon** (granica između Galije i Italije). Zapisano je da je prije prelaska rijeke izgovorio sljedeće riječi: *Alea iacta est* (kocka je bačena) i krenuo s vojskom prema **Rimu**. **Cezar** je krenuo za **Pompejem** na Balkanski poluotok i u bitki kod **Farsala** u Trakiji **porazio** Pompejevu vojsku. **Pompej je pobjegao u Egipat gdje je i ubijen**. Cezar je krenuo na **Egipat** i tamo se borio na strani **Kleopatre** koja je bila u sukobu s **Ptolomejem**. Svjesna da se primiče kraj **egipatskoj samostalnosti**, **iskoristila** je svoje "čari" i približila se **Cezaru** koji joj je dao **prijestolje**. Cezar je s njom imao dva sina. Napustio je **Egipat** i krenio u **Malu Aziju** gdje je rat uskoro **završen** i Cezar je o toj pobjedi javio u Rim riječima **VENI, VIDI, VICI** (dođoh, vidjeh, pobijedih!)

• *Cezar imperator*

→ više puta je imenovan za **konzula**, a bio mu je ponuđen i **kraljevski naslov** kojeg je **odbio**. Razdoblje njegovih uspjeha i vladanja nazivamo *cezarizam*. Uspio je umanjiti ovlasti **Senata**. Godine 46. pr. Kr. uveo je kalendar koji nosi ime **Julijanski kalendar** koji je danas u upotrebi u **istočnim crkvama**. Protiv Cezara skovana je **zavjera** koju su vodili **Marko Junije Brut i Gaj Kasije Longin**. U Senatu su 15. ožujka 44. pr. Kr. zavjernici okružili Cezara, svaki od njih je zadao po jedan udarac oštricom. **Cezar se obratio Brutu riječima: "zar i ti, sine"**. U **oporuci** je za svog **nasljednika** imenovao **Gaja Oktavija**

GAJ JULIJE CEZAR

→ *Drugi trijumvirat:*

Marko Antonije, Oktavijan (kasnije August) i Marko Emilije Lepid

→ veliki *pristaša republike* govornik **Ciceron** držao je **vatrene govore** protiv **diktature**, posebno protiv **Antonija**. Drugi trijumvirat potvrdila je Narodna skupština koja mu je vlast predala na 5 godina kako bi uveli red u državi. **Trijumviri** su s vojskom ušli u **Rim** i uveli teror protiv **republikanaca**. Nakon **preuzimanja vlasti** u **Rimu** trijumviri su 42. pr. Kr. u bitci kod mjesta *Filipa* u Makedoniji **porazili republikance**

→ država je kasnije **podijeljena** između *Oktavijana i Antonija* (36. pr. Kr.). Antonije je upravljao *Istokom*, a Oktavijan *Zapadom*. Odnos između dvojice se **pogoršao**. **Antonije** je u Egiptu bio sklon **Kleopatri**, više **nije** vodio računa o **interesima Rima**. *Oktavijan* je uz pomoć **Senata** objavio rat *Antoniju*. Do sukoba je došlo 2. rujna 31. pr. Kr. kod **rtu Akcija**. Sukob je završio *Oktavijanovom pobjedom*. **Ta bitka označila je kraj egipatske samostalnosti i kraj Rimske Republike**

• *Ciceron (1. i 2. st. pr. Kr.)*

→ *ubraja se u najpoznatije govornike Rima*

→ *isticao se svojim govorim u Senatu*

→ *zaslužan je i u širenju grčke kulture na području Rima*

CICERON